

**Комунальний заклад
«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»
Дніпропетровської обласної ради»**

СИЛАБУС

Освітній компонент	Медсестринська етика та деонтологія
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна/ денна, очна/вечірня
Рік навчання / семестр	другий рік, семестр IV
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 18 Практичні заняття – 36 Самостійна робота – 36
Викладач	Довгаль Ганна Володимирівна
E-mail	anna1958dovgal@gmail.com
Консультації	-
Анотація до курсу	Відповідно до навчального плану, ОК за вибором « Медсестринська етика та деонтологія » може бути обрана здобувачем освіти для вивчення в III-IV семестрі, коли ним набуті відповідні знання з ОК якими інтегрується програма курсу «Медсестринська етика та деонтологія». Знання основних деонтологічних принципів діяльності формує засади для наступного вивчення здобувачем усіх клінічних дисциплін, закладає основи професійного спілкування з хворою людиною та визначає подальші професійні стосунки майбутнього фахівця як під час навчання, так і під час практичної діяльності.

Мета та завдання курсу

Мета ОК “Медсестринська етика та деонтологія”

підготувати майбутню медичну сестру та медичного брата до спілкування з пацієнтом і встановлення їхньої ефективної взаємодії; розкрити зміст міжнародно-визнаного етичного стандарту медичної практики, навчити використовувати його в складних проблемних ситуаціях професійної діяльності; розширити теоретичні знання щодо біоетичного регулювання професійної діяльності медичних спеціалістів та дослідників, що сприяють безпеці використання нових медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому; сформувані цілісного уявлення про єдність природного і соціального життя, моральні цінності в роботі медсестринського персоналу.

Основними завданнями освітнього компонента «Медсестринська етика та деонтологія» є:

- формування вміння здобувачів вищої освіти системно аналізувати основні етапи розвитку уявлень про медсестринську етику і деонтологію, досліджувати зміни поглядів на світ живого, працювати з науковою літературою з питань біоетики та комплексом філософських джерел для виявлення філософських основ цієї науки;
- оволодіння знаннями, які забезпечують розвиток особистості медичного працівника, його знайомство з надбанням сучасної медицини, психологічні аспекти його діяльності;
- засвоєння здобувачами освіти теоретичних знань, необхідних для побудови оптимальної моделі поведінки при спілкуванні із хворими, в тому числі хворими дітьми та їх батьками;
- створення у здобувачів освіти цілісного уявлення про сутність моральних відносин, аналіз їх тенденцій, протиріч та напрямків розвитку;
- сприяння у виборі соціальних професійних цінностей, формуванні своєї життєвої позиції, розвитку духовної культури;
- надання здобувачеві вищої освіти сучасної інформації щодо нормативно-правового регулювання професійної діяльності медичної сестри бакалавра набуття відповідних навичок професійного спілкування в колективі.

Обов'язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у Стандарті вищої освіти зі спеціальності «І5 Медсестринство» галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

— **інтегральна:**

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або

	у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог. ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 11. Здатність працювати в команді ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань СК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці. СК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками. СК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності) , конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.
Програмні результати навчання	ПРН 6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи

	медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату. ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій. ПРН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення. ПРН 21. Володіти українською мовою для розв’язання професійних задач.		
Зміст курсу			
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ			
№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1.	Основні принципи та поняття про медичну етику та деонтологію. Професійна поведінка медичної сестри	2	4
2.	Історія етичних концепцій та вчень		
2.	Категорії медичної етики. Етичний кодекс медичної сестри України	2	
	Сучасні етико-нормативні документи		4
3.	Помилки в професійній діяльності медичних працівників та етичне оцінювання їх.	2	-
4.	Взаємовідносини медичних працівників	2	
	Етика взаємовідносин медичної сестри в лікувально-профілактичних закладах різного профілю		4
	Психологічний захист медичної сестри як засіб профілактики «емоційного вигорання»		4
5.	Етичні та деонтологічні проблеми сучасної медичної науки.	2	-
6.	Сучасні уявлення про хворобу та проблеми медсестринської етики й деонтології	2	4
	Типи діяльності медичних сестер.		
7.	Психологічні основи спілкування медичної сестри та пацієнта	2	
	Спілкування з пацієнтами, що мають порушення зору, слуху, говорять іноземними мовами		4
	Особливості спілкування з пацієнтами різного віку.		4
8.	Збереження професійної таємниці та інформування пацієнта	2	
	Право пацієнта на інформацію.		
	Роль медичної сестри в профілактиці ятрогеній.		4
9.	Біоетичні проблеми в сучасній медицині	2	
	Особливості етико-деонтологічної роботи з пацієнтами паліативних відділень.		4
	Разом	18	36
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ			

№ з/п	Тема	Години
01	Основні принципи та поняття про медичну етику та деонтологію. Професійна поведінка медичної сестри	4
02	Категорії медичної етики. Етичний кодекс медичної сестри України	4
03	Помилки в професійній діяльності медичних працівників та етичне оцінювання їх.	4
04	Взаємовідносини медичних працівників	4
05	Етичні та деонтологічні проблеми сучасної медичної науки.	4
06	Сучасні уявлення про хворобу та проблеми медсестринської етики й деонтології	4
07	Психологічні основи спілкування медичної сестри та пацієнта	4
08	Збереження професійної таємниці та інформування пацієнта	4
09	Біоетичні проблеми в сучасній медицині	4
	Разом:	36
Пререквізити		Інтегрується з такими дисциплінами, як Філософія та основи академічної доброчесності, Історія та культура України, Українська мова (за професійним спрямуванням), Професійне спілкування державною мовою, Іноземна мова (за професійним спрямуванням), Медичне право, Основи загальної психології, Основи медсестринства, Інформаційні технології в медсестринстві
Кореквізити		Медсестринство в педіатрії та неонатології, Медсестринство у внутрішній медицині, Медсестринство в акушерстві та гінекології. Репродуктивне здоров'я. Обстеження та оцінка стану здоров'я людини.
Постреквізити		Клінічне медсестринство в педіатрії, Клінічне медсестринство у внутрішній медицині, Клінічне медсестринство в хірургії. Менеджмент та лідерство в медсестринстві.
Методи навчання		Лекції – інтерактивні, мультимедійні, з використанням презентацій, відеофрагментів, опитувань, клінічних кейсів. Розповідь – коротка, образна подача матеріалу у форматі живої історії. Бесіда / дискусія – діалогова взаємодія з елементами дебатів, опитувань, використанням платформ Classroom. Пояснення – структуроване розкриття понять із візуалізацією. 2. Наочні відеоінструкції - навчальні відео з коментарями викладача. Електронні ресурси – QR-коди до додаткових матеріалів. 3. Практичні

	Вправи – тренажери, симулятори клінічних ситуацій. Клініко-ситуативні завдання / кейси – робота в групах, моделювання професійних ситуацій. Підготовка до ліцензійного іспиту «ЄДКІ» – онлайн-тести, симулятори, платформи дистанційного навчання. Методи стимулювання та мотивації Ігрові технології: квести, онлайн-вікторини. Професійні симуляції: рольові ігри, розбір клінічних кейсів. Зворотний зв'язок: рейтинги активності, миттєві опитування Методи за рівнем самостійності Репродуктивні – повторення матеріалу за зразком. Консультування онлайн – індивідуальні консультації Індивідуальні / групові проєкти – інтеграція міждисциплінарних знань.
Методи контролю	Методи контролю та самоконтролю Електронне тестування, GoogleForms. Самоперевірка через мобільні застосунки. Онлайн-зворотний зв'язок і корекція знань у цифровому середовищі. Універсальні сучасні методи Словесно-інформаційні, дослідницькі, інтегровані. Цифрові та медіаорієнтовані: мікровідео.
Види контролю	Система контролю знань у фаховому медичному коледжі поєднує класичні педагогічні методи та сучасні цифрові інструменти, спрямовані на розвиток професійних компетенцій, критичного мислення й самостійності здобувачів освіти. 1. Попередній (діагностичний) контроль Класичні методи: вступне тестування, бесіда, опитування. Сучасні інструменти: онлайн-тести (GoogleForms); інтерактивні опитування (GoogleForms); короткі відео-рефлексії здобувачів освіти 2. Поточний (формульовальний) контроль Класичні методи: усне або письмове опитування, блиц-контроль, практичні завдання. Сучасні методи: тематичні тести з теми (GoogleForms); короткі відеовідповіді або reels-презентації з поясненням процесів; контроль практичного тренінгу згідно протоколів діяльності медичної сестри; 3. Тематичний контроль Класичні методи: колоквиум; відповіді за питаннями. Сучасні методи: онлайн-тестування ; кейс-завдання (розв'язання ситуаційних завдань); створення презентацій; моделювання професійних ситуацій

Перелік практичних навичок та умінь

1. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Дотримуватися правил внутрішньої культури поведінки.
2. Вміти створити колегіальні взаємовідносини на робочому місці.
3. Дотримуватися правил зовнішньої культури поведінки.
4. Керуватися в своїй діяльності такими основними етичними категоріями: обов'язок, гідність, совість, честь, відповідальність.
5. Дотримуватися деонтологічних принципів поведінки.
6. Дотримуватися морально-етичних норм у своїй роботі.
7. Використовувати нормативно-правову документацію в професійній діяльності.
8. Уміти працювати в медико-санітарній бригаді.
9. Уміти дотримуватися професійної таємниці.
10. Дотримуватися принципів конфіденційності.
11. Поважати права пацієнта на отримання інформації.
12. Уміти отримати згоду пацієнта на проведення медсестринських втручань.
13. Уміти аналізувати професійні помилки та етичне оцінювання їх.
14. Уміти запобігати виникненню конфліктних ситуацій.
15. Уміти вирішувати конфлікти.
16. Уміти ефективно спілкуватися з пацієнтом.
17. Уміти запобігати виникненню ятрогеній.
18. Уміти визначати термінальні стани.
19. Уміти надати психологічну підтримку вмираючому пацієнту, родичам умираючого (померлого).
20. Уміти застосовувати ефективні етичні та деонтологічні підходи під час вирішення біоетичних проблем сучасної медицини.

Перелік питань до підсумкового контролю

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Медична етика, її завдання.
2. Медична деонтологія, її завдання.
3. Етичний кодекс медичної сестри України.
4. Основні етичні категорії, визначення понять.
5. Об'єктивні і суб'єктивні помилки в роботі медичного працівника.
6. Цивільні, адміністративні і дисциплінарні проступки в діяльності медичних працівників і відповідальність за них.
7. Кримінальна відповідальність у діяльності медичного працівника.
8. Колегіальність у медичному колективі як один із наріжних принципів регулювання стосунків між співробітниками.
9. Психологічні варіанти взаємовідносин медичної сестри і пацієнта.
10. Типи медичної сестри.
11. Особливості спілкування медичної сестри і пацієнта.
12. Класифікація типів пацієнтів.
13. Поняття професійної таємниці.
14. Клятва Гіппократа.
15. Клятва Ф. Найтінгейл.
16. Поняття про ятрогенні захворювання.
17. Роль психіки у виникненні ятрогеній.
18. Фактори, що зумовлюють виникнення ятрогенних захворювань.
19. Види ятрогеній залежно від причини їх розвитку.
20. Профілактика ятрогеній.

21. Поведінка щодо вмираючого.
22. Поведінка щодо родичів умираючого (померлого).
23. Біоетичні проблеми народження.
24. Біоетичні проблеми смерті.

Політика курсу

Опанування ОК «Медсестринська етика та деонтологія» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики та правил безпечної роботи в кабінеті доклінічної практики.

Самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Дотримання принципів та норм етики та деонтології у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності.

Дотримання правил внутрішнього розпорядку Коледжу, бути толерантними, добро-зичливими та виваженими у спілкуванні зі здобувачами освіти та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

Усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Присутність на всіх навчальних заняттях (теоретичних та практичних), підсумковому контролі є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин)

Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 бальною шкалою та за 100-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття і за індивідуальну та самостійну роботу, відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу.

Інформаційні ресурси

Література Основна

1. Пустовіт О. В. Медична етика та деонтологія. – Київ: ВСВ «Медицина», 2022.
2. Чекман І. С. Основи медичної етики і деонтології. – Київ: Медицина, 2023.
3. Сучасні аспекти медичної етики та професійної деонтології: навчальний посібник. – Київ: Медицина, 2021.

4. Білінський Б. Т. Етика та деонтологія в медичній практиці. – Львів: ЛНМУ, 2022.

Додаткова

1. Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія: підручник.-2-е вид.,- К; ВСВ «Медицина», 2010.- 200с.

2. Ковальчук Л. Я. Професійна етика медичних працівників. – Київ: Медицина, 2023.

3. Ляхова І. М. Деонтологія в сестринській справі. – Харків: НФаУ, 2022.

Інформаційні ресурси

1. Кодекс законів про працю України: статті 22, 23.

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності у сфері охорони здоров'я» від 19.10.2017 № 2168-VIII.

3. Цивільний кодекс України: статті 1166, 1167.

4. Наказ МОЗ України «Про затвердження стандартів медичної допомоги»

5. Професійний стандарт «Медична сестра/Медичний брат»

6. (затверджений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

7. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua>;

8. Всесвітня організація охорони здоров'я

<https://www.who.int/ukraine/uk/publications/9789241516822>

9. Етичний кодекс медичної сестри України <https://studfile.net/preview/9748745/page:3/>

10. Кримінальний кодекс України

http://www.0zd.ru/gosudarstvo_i_pravo/kriminalna_vidpovidalnist_medichnix.html

11. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/>

12. Журнал Головна медична сестра

13. Асоціація медичних сестер України

14. https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/21685433/

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії фундаментальних медичних дисциплін та практичної підготовки

Протокол №1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК Юлія ЧЕРНУШКІНА

(прізвище, ім'я)